Η ΕΓΚΥΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Παρασκευή Γιαξή
Μαία, Μαιευτήριο «Ιασώ»
Msc(cand.), Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία

- Ο τομέας της υγειονομικής περίθαλψης είναι ευρύτατος, **καθώς απασχολεί το 10% περίπου του συνόλου των εργαζομένων** σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα τρία τέταρτα και πλέον αυτών είναι **γυναίκες**.

- **Η υγεία και η ασφάλεια προτεραιότητα σε αυτόν τον τομέα**.

- Ωστόσο, τα ευρωπαϊκά δεδομένα μαρτυρούν ότι το ποσοστό των εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης που θεωρούν ότι **η υγεία και η ασφάλειά τους διακυβεύεται** λόγω της εργασίας τους **είναι υψηλότερο** από τον μέσο όρο στο σύνολο των κλάδων στην ΕΕ.

Παράγοντες κινδύνου στο νοσοκομείο

Πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα στον χώρο εργασίας

- Ο ιός της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας (**HIV**) και η ηπατίτιδα Β (**HBV**) ή Γ (**HCV**) είναι οι συνηθέστεροι κίνδυνοι, αλλά υπάρχουν **περισσότερες από 20 ασθένειες που μεταδίδονται μέσω του αίματος** οι οποίες μπορούν να μεταδοθούν στους εργαζομένους.

- Εκτιμάται ότι στην Ευρώπη συμβαίνουν **1 εκατομμύριο τραυματισμοί από βελόνα κάθε χρόνο**.

- Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος εγκρίθηκε η **οδηγία 2010/32/ΕΕ**. Με την οδηγία αυτή τίθεται σε εφαρμογή *η συμφωνία-πλαίσιο για την πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα στα νοσοκομεία και στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης που υπογράφηκε από τους ευρωπαϊκούς κοινωνικούς εταίρους* **HOSPEEM** (Ευρωπαϊκή Ένωση Εργοδοτών του Νοσοκομειακού και Υγειονομικού Τομέα) και **EPSU** (Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Συνδικάτων Δημοσίων Υπηρεσιών).

Πρόληψη τραυματισμών από αιχμηρά αντικείμενα στον χώρο εργασίας

Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή των **ακόλουθων μέτρων πρόληψης και προστασίας**:

- Αποφυγή της χρήσης αιχμηρών αντικειμένων χωρίς λόγο
- Προμήθεια ιατρικών συσκευών
- Εισαγωγή μηχανισμών προστασίας με γνώμονα την ασφάλεια
- Εφαρμογή ασφαλών συστημάτων εργασίας
- Εφαρμογή ασφαλών διαδικασιών χρήσης και απόρριψης ιατρικών αιχμηρών αντικειμένων
- Απαγόρευση της επανατοποθέτησης καλυμμάτων στις βελόνες
- Χρήση ατομικού εξοπλισμού προστασίας
- Εμβολιασμός
- Ενημέρωση και εκπαίδευση

Λοιμώξεις κατά την εγκυμοσύνη

Γρίπη

- Κατά την εγκυμοσύνη έχει ενοχοποιηθεί για αποβολές και σε προσβολή της εγκύου κατά το πρώτο τρίμηνο για μικρή αύξηση της πιθανότητας συγγενούς ανωμαλίας του κεντρικού νευρικού συστήματος από την διαπλακουντιακή προσβολή του εμβρύου (Zimmerman 2007).

- Το αδρανοποιημένο εμβόλιο στη διάρκεια της κύησης θεωρείται γενικά ασφαλές και μπορεί να γίνει σε οποιοδήποτε τρίμηνο (Sur et al 2003).

Αιμορραγικός πυρετός Έμπολα (AVD) και εγκυμοσύνη

- 15 κρούσματα εγκύων γυναικών νοσηλεύτηκαν σε Γενικό Νοσοκομείο του Κονγκό.

- 10 αυτόματες αποβολές
- 1 μόνο τοκετός με τη γέννηση θνησιγενούς νεογνού
- 4 έγκυες έχασαν την ζωή τους

(The Journal of Infectious Diseases 1999)

800.000 γυναίκες στη Γουινέα, Λιβερία και τη Σιέρα Λεόνε θα γεννήσει το επόμενο έτος, σύμφωνα με μια πρόσφατη έκθεση από το Ταμείο Πληθυσμού των Ηνωμένων Εθνών (UNFPA).

Παρβοϊός B19

- Είναι συχνός στην παιδική ηλικία, οπότε τουλάχιστον το 50% του γυναικείου πληθυσμού έχει ανοσία κατά την αναπαραγωγική ηλικία.

- Λοίμωξη κατά την εγκυμοσύνη και συνέπειες:

Η μόλυνση στη διάρκεια της κύησης μπορεί να καταλήξει **σε μόλυνση του εμβρύου** και μπορεί να προκαλέσει **σοβαρή αναιμία** και **μυοκαρδίτιδα** που καταλήγουν σε **εμβρυικό ύδρωπα.**

(Yorty et al. 2003)

Κυτταρομεγαλοιός
(human cytomegalovirus)

- ***Μετάδοση***: εκκρίσεις από τον φάρυγγα (κυρίως των νηπίων και των βρεφών), τον κόλπο και τον τράχηλο της μήτρας, πρόσφατο αίμα, γάλα, ούρα και κόπρανα (Nigro et al 2003).

- Η CMV λοίμωξη είναι η **συχνότερη ενδομήτρια λοίμωξη** και παράλληλα η συχνότερη αιτία εμβρυικής βλάβης που οφείλεται (κυρίως) σε πρωτογενή μόλυνση της μητέρας (Lazzarto et al 2003).

- Πιθανές συνέπειες για το έμβρυο-νεογνό από CMV στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου: ενδομήτρια υπολειπόμενη ανάπτυξη, επιβράδυνση της ανάπτυξης μετά τον τοκετό, μικροκεφαλία, ενδοκρανικές ασβεστώσεις, εγκεφαλίτιδα, ενδαγγειακή πήξη κ.α.

Ηπατίτιδα Β (HBV)

- Είναι η συχνότερη ηπατίτιδα κατά την κύηση και ευθύνεται περίπου για το 80% των περιπτώσεων.

- Ο ιός της ηπατίτιδας Β κατά το πρώτο και το δεύτερο τρίμηνο της κύησης προσβάλλει το έμβρυο σε ποσοστό 10% ενώ το τελευταίο τρίμηνο η πιθανότητα προσβολής είναι μεγαλύτερη από 70%(Beckmann et al 2002).

Ηπατίτιδα C (HCV)

- Η προσβολή από ηπατίτιδα C στη διάρκεια της κύησης φαίνεται ότι αυξάνει τον κίνδυνο πρόωρου τοκετού αλλά όχι τον κίνδυνο κάθετης μετάδοσης (Gonzalez et al 2006) που, αν υπάρχει, είναι πολύ μικρός.

Ερυθρά

- Η μετάδοση γίνεται αερογενώς ή και με επαφή ενώ η νόσος συνήθως διαδράμει υποκλινικά ή με ήπια κλινική εικόνα.

- Η μόλυνση της εγκύου από τον ιό της ερυθράς έχει ως αποτέλεσμα την πιθανότητα μόλυνσης του εμβρύου, που εξαρτάται από το τρίμηνο της κύησης(Rahman et al 2003).

- Σε αναπτυγμένες χώρες ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δωθεί κυριώς στον εμβολιασμό μη αυτοχθόντων πληθυσμών (Tookey et al 2002).

Ιός της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας (HIV)

- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός υγείας εκτιμά ότι περίπου 22.000 επαγγελματίες υγείας εκτίθενται κάθε χρόνο σε αυξημένο κίνδυνο για λοίμωξη από τον HIV, λόγω τραυματισμού από μολυσμένη σύριγγα.

- Η πιθανότητα μετάδοσης του ιού στο έμβρυο είναι <20-30%, αν δεν χορηγηθεί θεραπεία. Αντίθετα με την χορήγηση της ειδικής αντιικής θεραπείας, η πιθανότητα μετάδοσης μπορεί να πέσει σε 3%.

- Συστηματικό έλεγχο για τον HIV σε όλες τις έγκυες μετά από ενημέρωση τους (American of Pediatric 2008).

- Αντιική θεραπεία στο δεύτερο μισό της εγκυμοσύνης, εκλεκτική καισαρική τομή και αποφυγή μητρικού θηλασμού, ο κίνδυνος μετάδοσης στο νεογνό περιορίζεται στο 1% (Αμερικάνικο Κολλέγιο Μαιευτήρων Γυναικολόγων).

Εγκυμοσύνη και διαλύτες

Ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας 2007

Οι τοξικές ουσίες είναι δυνατόν να προκαλέσουν:

- Μεταλλάξεις σε επίπεδο γενετικού κώδικα
- Ανωμαλίες σε επίπεδο χρωμοσωμάτων
- Διαταραχές κατά τη διαίρεση των κυττάρων
- Μεταβολές στη σύνθεση νουκλεινικών οξέων ή των πρωτεινών
- Μείωση της ποσότητας βασικών συστατικών της βιοσύνθεσης
- Μείωση της απαραίτητης ενέργειας για την ανάπτυξη του εμβρύου

Εγκυμοσύνη και διαλύτες

Ελληνικό ινστιτούτο υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας 2007

Τολουόλιο
Ξυλόλιο
Στυρόλιο
Εξάνιο
Πετρελαικος αιθέρας
Διθειάνθρακας
Χλωροφόρμιο
Διμεθυλοφορμαμίδιο
Μεθυλενοχλωρίδιο
Προπυλενογλυκόλη
1,1,1- τριχλωροαιθάνιο
1,1,2- τριχλωροαιθάνιο
Τριχλωροαιθυλένιο
Τετραχλωροαιθάνιο
Τετραχλωροαιθυλένιο

Ο εργοδότης μπορεί να ζητήσει από τον παραγωγό ή τον προμηθευτή μιας χημικής ουσίας πληροφορίες για τον σωστό τρόπο χρήσης της (άρθρο 25 του νόμου 1568/1985).

Εργασία σε Ακτινολογικό Τμήμα

Ακτινολογική εξέταση	Ακτινική επιβάρυνση	Ενεργόπς δόση(mSv)
Υπερηχογραφήματα, μαγνητική τομοφραφια	Μηδενική	-
Ακτινογραφίες κρανίου, θώρακα,πνευμόνων, άκρων, οδοντιατρικές	Πολύ χαμηλή	<0,1
Ακτινογραφίες στην κοιλιακή χώρα και τους σπονδύλους	Χαμηλή	0,1-0,5
Αξονική τομογραφία εγκεφάλου, εξέταση οισοφάγου με βάριο	Μέση	0,5-2
Αξονική τομογραφία σπονδυλικής στήλης, βαριούχος εξέταση στομάχου και εντέρου, αγγειογραφία ,στεφανιογαφία	Υψηλή	2-10
Αξονική τομογραφία κοιλίας και θώρακα, εμβολιασμός αγγείων,αγγειοπλαστική	Πολύ υψηλή	>10
Υπερηχογραφήματα, μαγνητική τομογραφία	Μηδενική	-

- Δυο είναι οι παράμετροι που επηρεάζουν: η δόση της ακτινοβολίας και η εβδομάδα κύησης.
- Απαραίτητη η χρήση δοσομετρητή και η παρακολούθηση της έκθεσης των εργαζομένων.
- Οι κανονισμοί ακτινοπροστασίας που εγκρίθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση υπ' αριθμό 1014(ΦΟΡ)94, ΦΕΚ 216/Β/6-3-2001 απροσωπούν στην προστασία από τις επιβλαβείς δράσεις των ιουντίζουσων ακτινοβολιών.

Νυχτερινή εργασία

- Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που μπορεί να μεταβάλλει τις φυσιολογικές απαντήσεις του **άξονα υποθαλάμου- υπόφυσης- επινεφριδίων**.

- **Πρόωρος τοκετός** (Lawson CC, et al. 2008), (Croteau A, et al. 2006), (Pompeii LA, et al.2005).

- **Κίνδυνος για αυτόματη αποβολή και IUGR έμβρυα** (Whelan EA, et al. 2007).

- Προσφάτως, ο **Διεθνής Οργανισμός για την Έρευνα του Καρκίνου** (IARC) ενέταξε για πρώτη φορά τη νυχτερινή εργασία στην επίσημη λίστα των δυνητικώς καρκινογόνων παραγόντων για τον άνθρωπο

Μυοσκελετικές παθήσεις

- Στην εγκυμοσύνη το κέντρο βάρους του σώματος μεταβάλλεται και η κίνηση δυσκολεύει.

- Η **προγεστερόνη** προετοιμάζει το σώμα για τον τοκετό αλλά παράλληλα αυξάνει τον κίνδυνο μυοσκελετικών τραυματισμών.

- **12% του συνόλου των επαγγελματιών υγείας κάθε χρόνο λείπει από την εργασία λόγω οσφυαλγίας** (Hunter B, et al. 2010).

Επαγγελματικό άγχος (stress)
&
Εξουθένωση (burn out)

- Ο επαγγελματίας υγείας αποτελεί συχνά τον αποδέκτη του θυμού, του φόβου ή και της επιθετικότητας του ασθενή και των συγγενών του.

- Το στρες ευθύνεται για αυξημένη συχνότητα και διάρκεια απουσιών, μειωμένη παραγωγικότητα και υψηλά ιατρο-φαρμακευτικά κόστη.

- Η παρατεταμένη δυσαρμονία μεταξύ των απαιτήσεων της εργασίας και της ικανότητας του εργαζομένου (επαγγελματικό στρες) , μπορεί να οδηγήσει σε επαγγελματική εξουθένωση (burn out).

- Η επαγγελματική εξουθένωση διαφέρει από το στρες γιατί προυποθέτει πολύ ισχυρά κίνητρα "in order to burn out, one first has to be on fire"

Αναπαραγωγική υγεία και burn out

n= 3039 γυναίκες Μαιευτήρες – Γυναικολόγοι & Μαίες

	Γυναίκες Μαιευτήρες-Γυναικολόγοι & Μαίες	**Γενικό πληθυσμό**
Υψηλού κινδύνου εγκυμοσύνη	26.3 %	16.3%
Αποβολή	20.8%	14.6%
Θεραπεία λόγω υπογονιμότητας	8.5%	3.4%

Gyorrfy et al. BMC Women's Health 2014

Πρόληψη

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΦΥΛΑΞΕΙΣ

ΑΝΟΣΟΠΡΟΦΥΛΑΞΗ

ΠΡΟΦΥΛΑΞΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

Μέσα Ατομικής Προστασίας

Γάντια
Μπλούζες
Χειρουργικές μάσκες
Φιλτρομάσκες
Γυαλιά
Μάσκες προσώπου
Καλύμματα κεφαλής

- Σωστή οδηγία χρήσης
- Ενδεδειγμένη σειρά ενεργειών αφαίρεσης των ΜΑΠ

Αντιμετώπιση μετά την έκθεση

Ενημέρωση του υπευθύνου του τμήματος

↓

Αξιολόγηση της έκθεσης

↓

Αξιολόγηση της πηγής έκθεσης

↓

Αναφορά της επαγγελματικής έκθεσης

↓

Προσέλευση στην υπηρεσία της ιατρικής εργασίας

↓

Αντιμετώπιση της έκθεσης

Νομοθεσία

Ν 1568/85 [ΤΡ.: Ν. 1767/88, Ν. 1682/87, Ν. 2224/94, ΠΔ 17/96] ΦΕΚ: 177/Α/ 85 Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

ΠΔ 307/86 [ΤΡ.: ΠΔ 77/93, ΠΔ 90/99] ΦΕΚ: 135/Α/86 Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους κινδύνους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.

ΠΔ 77/93 ΦΕΚ: 34/Α/ 93 Για την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς,χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και τροποποίηση και συμπλήρωση του Π.Δ/τος 307/86(135/Α)

ΠΔ 43/2003 ΦΕΚ: 44/Α/21-02-2003 Τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ. 399/94 'Προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου 90/394/ΕΟΚ' (221/Α) σε συμμόρφωση με την οδηγία 1999/38/ΕΚ του συμβουλίου της 29ης Απριλίου 1999 (Ε. Ε. L 138/01-06-1999)

Π.Δ. 41 /2003(ΦΕΚ 44/Α`/21.2.2003) Τροποποίηση του π.δ 176/97 «μέτρα για την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/85/ΕΟΚ» (150/Α)

Αρ. Πρωτ. 130351/2003 (ΦΕΚ --/30/4.2003) Ανακοίνωση δημοσίευσης του π.δ 41/03 «Τροποποίηση του π.δ 176/97 «μέτρα για την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία των εγκύων, λεχώνων και γαλουχουσών εργαζομένων σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/85/ΕΟΚ» (150/Α)»

Σας ευχαριστώ πολύ